

METODICKÉ DOPORUČENÍ SZÚ
K ZABEZPEČENÍ OBJEKTŮ PROTI HOLUBŮM
A K ZAMEZENÍ ŠÍŘENÍ PATOGENŮ Z JEJICH STANOVIŠŤ

Doporučeno poradním sborem pro dezinfekci, dezinsekcii a deratizaci SZÚ v r.1996
dne 13.3.1996 a schváleno Ústřední komisí pro ochranu zvířat 21.2.1997.

(aktualizováno v r. 2001)

OBECNÁ USTANOVENÍ

1. Zabezpečením objektů proti holubům se pro účely tohoto metodického doporučení rozumí soubor opatření, vedoucích k ochraně lidského zdraví a životního prostředí člověka před pronikáním volně žijících holubů do objektů, jejich nasedáním na fasády, balkóny, lodžie apod., před znečišťováním vnitřních i vnějších prostor a před šířením patogenů, alergogenních a krev sajících roztočů a dalších epidemiologicky významných členovců z těchto míst. Zároveň zajišťuje i ochranu holubů před nedovolenými zákroky, které mohou způsobit jejich týrání. Tato opatření předpokládají :

- a) zabezpečení proti vnikání holubů do objektů
- b) regulaci počtu holubů v daném objektu
- c) úklid trusu, kadaverů holubů, hnízdního materiálu a vajec včetně konečné likvidace tohoto materiálu, dezinfekční a dezinsekční ošetření vyklizeného prostoru
- d) zabezpečení budov proti nasedání holubů

2. Zabezpečování objektů je povinností jejich majitelů dle § 86 odst. 1 zák. č. 50/1976 Sb. Neplní-li majitel svoji povinnost spontánně, může mu stavební úřad nařídit provedení nezbytných udržovacích prací (např. zabezpečení vletových otvorů). Orgán hygienické služby může po provedeném místním šetření nařídit na základě zák.č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, provedení dezinsekčního zásahu a likvidaci holubů, v daném, konkrétním objektu.

3. Způsobilost pracovníků

- a) Regulaci počtu holubů odchyttem nelétajících mládřat, odstřelem na půdách a odchyttem do zařízení, schválených orgány SVS, mohou dle zák. č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů, provádět pouze absolventi kurzu pro získání odborné způsobilosti pro odchyt toulavých, zdivočelých a vybraných synantropních zvířat v Institutu celoživotního vzdělávání a informatiky Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně.

Utrácení odchycených holubů může provádět pouze veterinární lékař, nebo osoba mající osvědčení o způsobilosti dle § 17 zák.246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Kontrolu regulačního zásahu vykonávají místně příslušné orgány veterinární správy (OVS / MěVS) .

b) Podnikatelsky prováděnou dezinfekci a dezinfekci půd která je nedílnou součástí úklidu trusu, kadaverů a hnízdního materiálu, mohou provádět pouze osoby mající předepsanou kvalifikaci dle zákona č. 258/2000Sb. Pokud je úklid prováděn jinými pracovníky, musí být současně zabezpečen kvalifikovaným dezinfekčním a dezinfekčním zásahem, provedeným výše uvedenými osobami. Kontrolu této činnosti vykonávají orgány hygienické služby, kontrolu likvidace odpadu provádějí orgány životního prostředí.

4. Protokol dokumentující každý provedený zásah je pro potřebu kontroly státních orgánů archivován u objednatele i dodavatele pro případ kontroly též k dispozici u vedoucího pracovní skupiny a obsahuje:

a) doklad o objednání akce

b) výčet prováděných opatření (dle bodu 1, písm. a - d)

c) použité přípravky a pracovní postupy, potvrzení asanačního podniku, spalovny, či skládky - kompostárny, o převzetí příslušného odpadu

d) vyjádření orgánů státní správy (odstavec 2 tohoto oddílu a odborů životního prostředí v případě likvidace odpadů z hnízdišť). Při regulačním zásahu či utrácení holubů též odpovědného pracovníka příslušné veterinární správy se jménem konkrétní osoby provádějící utrácení

e) u památkově chráněných objektů je třeba vyjádření odpovědného pracovníka.

PRACOVNÍ POSTUP

1. Průzkumné práce, tzv. monitoring, jehož výsledkem je zjištění velikosti populace holubů a její prostorové, potravní a reprodukční aktivity ve městě či alespoň v okolí zabezpečovaného objektu. Monitorování mohou provádět pracovníci DDD firem, státní správy, např. odborů životního prostředí, specializovaní odborní pracovníci - ornitologové, ekologové, specialisté v NRL pro dezinfekci a deratizaci SZÚ apod. Dle výsledků monitoringu je vybrán typ opatření a vymezen jeho rozsah (Obecná ustanovení 1 a - d), případně stanoveno opakování některých zákroků.

2. Zabezpečení proti vnikání holubů do objektů představuje opravu střešní krytiny, půdních oken, větracích otvorů, zdiva, zajištění veškerých dalších míst, umožňujících pronikání holubů. Jestliže se nepočítá s bezprostředním redukováním populace v následujících 24 hod, např. odstřelem či odchycem, musí být před uzavřením umožněno všem holubům vnitřní prostory budovy opustit, aby nedocházelo k jejich hynutí. Nelétající mláďata je nutno neprodleně utratit, jak je uvedeno níže.

3. Regulace počtu holubů se provádí v případě hrozícího nebezpečí rozšiřování alergenů a patogenů z přemnožené populace. V daném konkrétním objektu jí na základě místního šetření může dle § 61 zák.č. 258 o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů Sb., nařídit orgán ochrany veřejného zdraví. Regulaci městských hejn odsouhlasí po dohodě s příslušnými orgány životního prostředí místně příslušný orgán státní veterinární správy, který dle zákona č. 246/1992 Sb., dohlíží na její průběh. Na uzavřených pozemcích a s vyloučením veřejnosti je možno použít odchyťových zařízení, vylučujících zranění odchyťovaných zvířat. V uzavřených prostorách, nejlépe po setmění, je možno podběrákem odchyťovat dospělé hřadující holuby a nelétající mláďata. Při manipulaci nesmí docházet k jejich zraňování. Holubi se vkládají do plastových přepravních klecí o rozměrech cca 45 x 60 cm v počtu maximálně do 20 ks. Utrácení těchto zvířat, nejvhodněji v atmosféře CO₂, nebo předávkováním inhalačního narkotika provádí veterinární lékař nebo osoba mající osvědčení o způsobilosti dle § 17 zák. 246/92 Sb. v platném znění. V uzavřených prostorách je možno redukovat počet hřadujících holubů též odstřelem ze vzduchových a plynových zbraní, kterým výrobce zaručuje ústřelovou rychlost střely alespoň 200 m/sec. Redukování městských populací holubů je možno též provádět dle par. 41, odst. 1, zák. č. 449/2001 Sb. (myslivecký zákon). Je zakázáno používat k redukování počtu holubů jakékoliv nástrahové, toxické a omamné látky, stejně jako hormonální preparáty snižující jejich plodnost, léčiva apod. S usmrcenými holuby je možno dále manipulovat až po nastoupení jejich posmrtné ztuhlosti. Kadavery holubů se převážejí v dokonale těsnících plastových pytlích a likvidují se výhradně prostřednictvím asanačních ústavů. Veškeré represivní akce proti holubům je nutno předem písemně konzultovat s místně příslušným odpovědným pracovníkem veterinární správy.

Ve všech případech regulačních zásahů si prováděcí firma vyžádá podle místa prováděného zákroku ještě před jeho zahájením, u místně příslušných orgánů veterinární správy písemné schválení používaného zařízení a pracovního postupu, s uvedením termínů, intervalů kontrol odchyťového zařízení, zabezpečení holubů před utracením, způsobu transportu a počtu holubů, který by neměl být při regulačním zákroku překročen. Toto vyjádření tvoří povinnou přílohu pracovního protokolu, stejně jako potvrzení asanačního ústavu o převzetí kadaverů.

4. Úklid a asanace prostor znečištěných přítomností holubů se provádí po zabezpečení těchto prostor proti dalšímu vnikání holubů. Úklid předpokládá odstranění trusu, holubích kadaverů, hnízd, vajec a nelétajících mláďat. Holubí trus, kadavery, vejce a hnízdní materiál je nutno vzhledem k obsahu alergenů, mikrobiálních infekčních agens, krev sajících roztočů a ostatních epidemiologicky významných členovců považovat za nebezpečný odpad (zákon ČNR 125/1997 Sb., o odpadech, včetně prováděcích vyhlášek). Před zahájením práce se provede povrchová dezinfekce a v průběhu práce se za účelem snížení prašnosti povrchy průběžně rosí dezinfekčním roztokem. Při transportu tohoto materiálu nesmí docházet ke kontaminaci vnitřních prostor budov (schodiště, chodby, výtahy) a proto se jeho bezprašné odstraňování doporučuje provádět vně budov z vikýřů, či

rozebranou střešní krytinou, např. pomocí montážních plošin a vrátků, nebo alespoň s použitím shozů, se současným zabezpečením minimální možné prašnosti použitím uzavřených či zaplachtovaných kontejnerů.

Zneškodňování odpadu je nutno provádět co možná nejvhodnějším způsobem, např. spalováním, nebo po provedené účinné dekontaminaci též skládkováním. Kompostování je možné za předpokladu klasických, dlouhodobých metod. Každý způsob zneškodňování tohoto odpadu je nutno projednat s místně příslušnými orgány životního prostředí. Potvrzení o převzetí tohoto odpadu se archivuje současně s pracovním protokolem.

Veškeré povrchy je nutno dokonale mechanicky očistit a odprášit, aby následná dezinfekce a dezinfekce schválenými přípravky vykázala požadovanou účinnost. Především je nutno tlumit výskyt cizopasných krev sajících roztočů a ostatních epidemiologicky významných členovců, kteří začínají krátce po zásahu vyhledávat náhradní hostitele včetně člověka. Vzhledem ke schopnosti některých druhů dlouhodobě hladovět je nutno tyto zásahy opakovat po dobu několika let.

5. Zabezpečení budov proti nasedání holubů se provádí různými přípravky z produkce našich i zahraničních firem. Jedná se především o různé typy sítí a pletiv, instalaci mechanických zábran typu bodců, spirál apod. Aplikace gelů, znepríjemňujících dosedání holubů je s ohledem na možnost trvalého poškození kamenných stavebních prvků doporučena pouze na oplechované parapety, římsy, úžlabí apod. Seznam doporučených (a v budoucnu i povolených) přípravků s příslušnými technologickými postupy bude na základě zkušebních testů prováděných v Národní referenční laboratoři pro dezinfekci a deratizaci SZÚ postupně uveřejňován časopise Zpravodaj Sdružení pracovníků DDD, ve Zprávách CEM SZÚ, Praha apod.

6. Ochrana proti kontaminaci biologickým materiálem předpokládá používání odpovídajících osobních ochranných pomůcek při všech fázích pracovního postupu, stejně jako dodržování bezpečnostních opatření při práci na ochozech, žebřících, lešeních a montážních plošinách.

7. Kontroly a následná dezinfekční ošetření zabezpečených a vyklizených prostor by měly být prováděny pracovníky deratizačních firem i v následujících sezónách. Vzhledem k biologii roztočů, především klíšťáků holubích, se doporučuje provádět pravidelné dezinfekční zásahy v předjaří a na podzim.

Připravil: doc.RNDr.Pavel Rödl, CSc.

Národní referenční laboratoř pro dezinfekci a deratizaci, SZÚ Praha

Tel.: 267 082 282, mobil: 737 976 814 fax : 267 082 566

e-mail: prodl@szu.cz